

DECEMBER

1929 / V R T E C / 1930

Ksaver Meško: Otrok in solnce.

Otrok govori solncu:

O solnček zlati, visoko na nebu se že
lesketaš,

ko jaz se šele prebudim.

Za lenega pač me zaspančka imaš.

Solnce odgovarja otroku:

O, nič se nate zato ne srdim.

Le spi, le spi!

Prisla bodo leta in z njimi skrbi,

ko jaz bom še spalo, ti bodeš že vstal,

učil se, pisal, kopal in oral.

In kadar za gore spet se bom skrilo

in šlo počivati v svoj zlati grad,

življenje tebe še bode pestilo,

skrbi te težilo sto in tisoč,

izmučen, utrujen, rad, nerad

boš delal globoko v tiho noč.

Pa zdaj si počij, zdaj pokojno spi,

za dni si bodoče nabiraj moči!

Janko Samec: V burji.

Sinoči pa burja potrknila
že zopet na našo je dver,
in brž okrog ogla je frknila
in se izgubila v večer.

V drevesih od nje zašumelo je
pa piskalo, godlo je vmes ...
Po vrtilih se listje vrtelo je
od zemlje do mračnih nebes.

Čez polja vozovi so škrtali,
kot da se domov jim mudi.
Pred njimi pa voli so vrtali
po hrápavi poti z rogmi.

Vaščani z dvorišč razbežali so
pod varstvo se slamnatih streh,
veseli, da zopet se zbrali so
ob gorkih domačih pečeh.

Le burja po zraku je vriskala
in pela čez polje in vas,
da bosta spet kmalu obiskala
nas zima in prvi mraz.

Radivoj Rehar: V pozni jeseni.

Zdaj cvetke pestre ne cvetijo
in puce več ne žorgolijo:
minila je pomlad.

Požeta davno že so žita,
vsa pusta polja so, izpita
in vrez poletnih trat.

V inógradi so že obrani,
sokovi sladki v sod dejani;
jesenski veje hlad.

In kmalu že bo zima bela
s snegovi zemljo vso odela
in tičke trl bo glad.

A kadar zima bo minila,
še lepša bode pomlad vzknila —
še slajših polna nad ...

Silvin Sardenko: Otrok pred Marijo.

Mamica je večkrat rekla,
da si moja Mamica;
da bi večna skrb jo pekla,
ko jo vzame jamica:
pa me Tebi dala ne bi
kakor svoj edini dar;
da me ne bi dala Tebi,
jaz bi bil uboga stvar.

Lea Fatur: Od bojne sekire do orala.

4. Jim-Tim, Bob in Ham.

am? Kam?« godrnja preplašeni puran, »Pik-pik!« kliče prerijska kokoška svoje razbegle mladiče. »Hav-hav!« zamolklo laja podzemeljska veverica. Vse pa se razletava in beži pred jezdecem, ki spušča urne puščice v purana in v onemoglo kokoško. Kam naj beži živalca? Za Utalisijem se podi cela vrsta mož in kobilice pripovedujejo mravljam, da je prišel konec sveta.

Utalisi pobira v letu plen, se ogleduje po preriji, vzklika in maha z lokom.

Rdeča reka!¹ Ob njej bodo danes nočevali. Njeno obrežje je obrastlo z javorji in vrbami. Šli bodo preko nje in potem po ozemlju Siu-plemen, Otavanov in Očipvancev. Siu in Očipvanci so si sicer v znamenju sekire, ne bodo pa branili prehoda Vranjeglavcem. Sicer pa potujejo Vranjeglavci ves čas z navadno previdnostjo. Nohamo je postal še bolj čuječ, odkar ima pri sebi oni načečkani papir. Papir in dve nenasajeni lopati ter kramp — to je bilo v onem izkopanem zavitku. Nohamo je gledal v tisti papir in kazal Dolgolasu: »Tu je načrtana dolinica v Skalnem gorovju. Baje je tam naslaga zlata. Zdi se, da je spremljevalec moža, ki je imel ta načrt, ubil svojega tovariša.«

»Bili so trije ali štirje,« opozori Dolgolas. »Lahko, da sta poginila dva že prej, pa je ubil tretji gospodarja ob reki in vzel s seboj javor, da mu bo znak. Zakopal je zavitek in se vrnil ob reki, da pride do novih spremljevalcev. Lahko, da novo družbo srečamo.« Jasno, kakor da vse vidi pred seboj, je razložil Dolgolas in Nohamo se je začudil: »Tako bo!«

V preriji se vidi daleč naokrog, a tu je obrežje gozdnato. Lahko se skriva v njem zver ali — kar je še hujske — sovražen človek. Dolgolas pokaže na nekoliko nižje ležeči kraj: »Tu počakamo! Cingah in Bober gresta do prehoda reke in si ogledata okolico.«

Moža zgineta v visoki travi. Drugi pa razjašejo, posedejo in jamejo použivati mrzlo meso in jagode. Možje sedijo tako, da je vedež Vači v njih sredi, in Nohamo gleda s koncem očesa na čarovnika, ki je obljubil Utali smrt. Ves čas potovanja pazijo nanj: doma ga niso mogli pustiti, lahko bi jim bil požgal vas. Zdaj pa oprezuje, da bi govoril z Nikuro, ki so jo tudi vzeli zaradi varnosti s seboj.

Utala spleza Nohamu na kolena, vprašuje, vsa rdeča okoli ust od jagod: »Kje je Črna suknja?« Nohamo ji gladi lase: »Še imamo dober kos poti do njega. Potem proda ali zamenja tvoj oče blago in mama bo kupila Utali lepih stvari. Še lepših ji pa podari Črna suknja, ki ima tako rad nedolžne otroke.« In obrne se h glavarju: »Videl boš, brat Dolgolas, moža, ki strada in dela, da bi pridobil tvojemu narodu časno in večno dobro. Revščino deli s svojimi Indijanci, ko bi živel lahko zložno doma.«

»Zakaj pa hodi med nas?« se razdraži Vači, »zakaj uči naše vaših neumnih navad? Indijanec je, kdor živi in veruje po indijansko. Za nas ni nič boljše, če poklekamo pred križem. Indijancu natakne misijonar kristjansko obleko, pa jo sleče Indijanec takoj, ko je doma.«

Dolgolas prikima: »V Vinipegu so oblekli Indijanca v vašo obleko. Srečal ga je belokožec in vprašal: 'Kdo si?' Indijanec mu odgovori: 'Zvleci z mene te kože, da bom videl, kdo sem.'«

¹ To je reka: Red river of the North.

Vači odbrzi, da pridobi može: »Nam ni treba belih laži in oblek! Veliko naših plemen živi še samo od lova na bivole. Njih meso je njihova glavna hrana. Kožo pa uporabljajo svežo in ustrojeno. Služi jim za posteljo, odejo, zagrinjala, streho, čolne, jermena, sedla in tisoč drugih reči. Iz kosti dela kije in drugo orožje. Iz kit konce za šivanje in napelo za lok, iz nog kuhamo klej. Iz rogov si izstružimo žlice in lepoticje. Možgane porabimo pri ustrojenju, črepinja pa nam varuje hišo. Iz grive spletajo ženske trakove in mreže. Rep je muhobran in metla. Samo od bivola živi lahko Indijanec in ne potrebuje vaših sleparij!«

»To je res!« poudari Dolgolas in pogleda Utalo in svojo ženo. »Belokožci učijo Indijance samo zato svojih navad, da jim prodajo več svojega ničvrednega blaga.«

Nohamo ošine Dolgolasa in Vačija s prodirnimi očmi: »Ali mislite, da bo bivolov vedno doovlj? Slišal sem, da je pobilo šest sto mož plemena Siu v par urah poldrug tisoč bivolov. Prinesli so njih jezike v Fort Siu². Zahtevali so zanje par galon³ žganja, napili so se in obležali. Meso so požrli volkovi. Ne bi skoraj zameril vladi v Vašingtonu, če hoče prestaviti t a k e gospodarje drugam. Pomisli, Dolgolas: Na prostoru, kjer se zdaj preživijo šest glav od lova, se preživijo lahko petdeset nomadskih rodbin od živinoreje. Na istem prostoru se preživlja lahko tisoč rodbin s poljedelstvom, živinorejo in obrtjo.«

»Za rdečo kožo ni, kar je za belo,« prehitil Vači Dolgolasa.

Nohamo se nasmehne: »Pozabil si, brat vedež, da pripovedujete sami o belih Indijancih, in da so bili prvotno vsi ljudje v Ameriki bele kože. Saj niste Indijanci od rojstva nič bolj zagorele kože kakor moji rojaki Hrvatje in Primorci.⁴ Samo od mazanja, od sedenja pri ognju in od vetra vam zagori koža. Poglej Utalo: Bela je, kakor so otroci pri nas.«

Divje zareži vedež: »Otrok bele kože pomeni Indijancu nesrečo! Zato pobijejo take na Darenskih otokih.«

»Če imajo bele lase in modre oči,« stisne Mandanka Utalo k sebi. »Tudi glavni bog Aztekov, ki je učil Azteke poljedelstva, je imel belo kožo.«

Dolgolas pokima: »Res so v krajih, kamor še ni stopila noga mož iz preko-morja, bela indijanska plemena, živijo pa na indijanski način kakor mi in so vam sovražni.«

Nohamo se zamisli: »Torej bo res, kar se govori in piše že par stoletij. Beli Indijanci...«⁶

Cingah in Bober sta se vrnila in sporočila: »Našla sva sled štirih belokožcev, ki so na konjih in dobro oboroženi. Sled gre daleč od prehoda in nisva mogla razbrati, kam so namenjeni možje, ki so prišli po vsej priliki danes preko vode. Mogoče, da so še ob reki. Našla sva prostor med drevjem in grmovjem, kjer postavimo lahko šotor.«

Nohamo, Dolgolas in Utalisi se spogledajo: Če so ti možje kaj v zvezi z zavitkom? — Vači izpraša moža zelo natančno po sledih mož, a glavaru mu oponese: »Imaš kakega prijatelja med temi belokožci?«

² Fort Siu je bila angleška trdnjava.

³ Galona drži približno štiri litre.

⁴ Baraga: Popis navad in zadržanja Indijanov P. A., str. 34.

⁵ Španski osvojevalec Manuel Gonzalos je pripovedoval o belem ljudstvu na jugu Amerike. To ljudstvo je zajelo njega in dvajset njegovih tovarišev. Pokazali so jim velik zaklad zlata, ki so ga topili in vliвали špancev v usta. Ušel je samo Manuel Gonzalos in povedal to fratrui Angeliku, piscu knjige »Osvojevanje Amerike«.

⁶ Raziskovalec O. Marsh je našel pri Chucunareki bele Indijance. Profesor Leonard Baer in botanik Preul Brin sta fotografirala in premerila stotino belih Indijancev; dva dečka in deklico sta pripeljala v Združene države.

Tedaj zabijejo Vranjeglavci v varnem zavetju kole za šotore. Utalisi in Nohamo, pa tudi Vači, se ozirajo po reki, pod drevjem... Utala dvigne nossek: »Dim!« Utalisi zaduha v zrak: »Zares! Prenočili bodo ob reki. Ako jim nanese veter kaj našega dima v nos, nas poiščejo prav gotovo. Saj jih ni več kakor štirje.«

»Štirje skalpi.« pokaže Utala s prstki in povesi glavo pred karajočim pogledom Nohamija.

Povečerjajo Vranjeglavci in posedejo pred ognjem. Utala in Nikura sta že v šotoru, Utalisiju pa ne dá miru. Tako skrivnostno šumi drevje in reka, kakor da se mora zgoditi še nocoj nekaj velikega... O, kako daleč je še Črna suknja, Velika voda in Indijanci-kristjani... Glej, kako je Nohamo razgrnil tisti papir na svojih kolenih in kaže ter govori Dolgolasu, ki stresa svoje lase: »Vrnil bi rad papir pravemu lastniku in kaznoval zločin? Vse je odkrito Velikemu duhu — ni pa nam! A čuj!«

Zašumelo je rahlo kakor po opreznih korakih. Utalisi je dvignil nos... Duh po žganju — oni zoprni, ostudni duh... Potem glas straže — in zdaj — Cingah in Bober ne odgovarjata vprašanjem divje hripavih glasov. Peljeta neke može — gotovo one, sèm...

Dolgolas vrže trsko v ogenj, da zubelj zaplameni. On pa obsedi, kakor da je iz kamena. Nohamo zgane list in ga spravi v notranji žep. Prime za puško. Ni pa dovolj hiter. Krvavo obrebljene oči mož so se bile zapičile bežen hip v papir.

Pred ognjem stoje štirje možje. Utalisi se čudi: »Glej Bastelna, starega lovca, ki je bil že večkrat pri nas in je poštenjak! Kako je zašel v družbo teh mož, ki imajo taka usta, kakor da ne more priti iz njih poštena beseda, obraz zabuhel in oči divje in motne! Posebno tisti največji med njimi je zoprni in grd! In vsi so obročeni s puškami in noži, pištolami in imajo velike čutare žganja ob jermenu. Obleke imajo vsi trije nove, kožnate.«

Oni, ki je videti najbolj divji, zakolne: »Bom li dobil odgovor?! Odkod? Kam? Jim-Tim ni vaju čakati!«

Dolgolas se ne zgane. Nohamu se širi zenica. Jim-Tim je ime znanemu prepirljivcu in pustolovcu. Neprijetno je staremu Bastelnu. Sviri pijanega razgrajača: »Pazi na svoj skalp, Jim-Tim! To je slavni Dolgolas, glavlar Vranjeglavcev. Gospod poleg njega je pa Nohamo, veliki glavlar kozá.«

Bob in Ham se stisneta vase, Jim-Tim pa prebledi do svojega rdečega nosu. Toda žganje mu požene kri nazaj, prikloni se porogljivo in se zareži: »Zelo častita družba, poglavar vran in poglavar kozá! Vem, da prihajajo take ptice in živali samo od gorá. Jim-Tim vaju vpraša: Ste videli v preriiji mlad javor? Javor, ki kaže na sever?«

Dolgolas se ne zgane. Nohamu se spet razširi zenica. Pogleda Utalisija. Bob se opogumi ob glavlarjevem molku: »Kam greste? To bi mi radi vedeli.« Stari Bastel zaprosi: »Ne zamerita jim — prepolni so žganja. Jim-Tim, povem ti jaz, da gredo Vranjeglavci k zborovanju ob Veliki vodi.« Jim-Tim pljune: »Saj se je res vzdignil ves ta indijanski mrčes...«

Dolgolas vstane: »Orel se ne ustavlja v svojem letu — glavlar Vranjeglavcev pa ne bo pušil s prerijskimi psil!«

»Ha!« zarjove Jim-Tim, »to je umažana žival, ki nas ne pusti v svojo vas. Nalijmo jim žganja v usta! In ta belokožec, ki posedá s to drhaljo, nam dela zgago pri kupčiji. Ta uči Indijance, da ne prodajo svoje zemlje, kakor jih uči oni prismojeni črnosuknjar Baraga, ki smo ga hoteli že ubiti...«

Nohamo plane: »Vzemi še enkrat Baragovo ime v svoja umažana usta!«

Naglo ko ris skoči nanj Jim-Tim. Dolg nož je že pred Nohamovimi očmi — pa nož odleti...

Utalisi skoči na Jim-Tima. Bob in Ham navalita na Dolgolasa. Ta se ju otrese, Bastel udari Jim-Tima po glavi, da se prevrže — in že so zvezani vsi trije. Ne morejo geniti rok ne nog. Mahoma iztreznjeni gledajo s strahom Dolgolasa.

»Jutri jih bomo sodili!« pravi Dolgolas.

»Kaj boš ti mene sodil!« se zapeni Jim-Tim. »Takle postopaški glavav: — mene, ki sem bolj bogat ko angleški kralj? Mene!? Kamen je postavila vdova Merila ob Misisipiju. Pravi, naj peče vest morilca njenega moža. Hahaha! Mene vest? Tisti mladi mož — trobilo neumno — mi je zaupal, da gre po zlato. Napadli so nas Pavnejci in pobili vse razen njega in mene. Vrnila sva se na pot, da dobiva druge tovariše. Tam ob Rdeči reki je

naredilo pljusk... Zdaj sem jaz gospodar zlata... Polovico dam onemu, ki me odveže; vse pa dam onemu, ki pobije te pse...«

Cingah ga udari po strupenih ustih. Dolgolas pogleda Nohamija: »Zdaj vemo vse...«

Umolknjejo nesramna Jimova usta in zdi se, da so zaspali trdno zvezani jetniki. Zaspala sta tudi Dolgolas in Nohamo. Utala spi. Vse miruje, samo nočne ptice in listje in voda so ostali glasni. Utalisi leži ob vhodu očetovega šotora. Ne da mu, da bi zaspal. Mori ga slutnja. Potovanje, javor, zavitek

pod njim, Jim-Timovo pripovedovanje se mu motajo po glavi. Nakrat leži v visoki travi. Nekaj se giblje... Kača je klopotača, ki ga gleda z zelenkastimi očmi. Sika... Že je jeziček ob njegovem obrazu — pa nima tobaka, da bi jo počastil z dimom... Čuj! Viporvil-ptica kliče: »Vahonaisa?!« Utalisi se pregane — skoči... Mrzlo mu spolzne ob rami — nekdo zdrsne iz šotora.

Utalisi krikne: »Ukikrikiiii!« Mahoma sta oba šotora pokonci. Nohamo hiti k jetnikom, vrže trsko v žrjavico. Straža leži mrtva — o Jim-Timu, Bobu in Hamu ni več sledu... In Mandanka kliče: »Nikura — kje je Nikura?« — »Kje je Vači?« pogleda Dolgolas Nohamija.

»Za njimi!« kliče Utalisi. Nohamo se nasmehe ježno: »Ni treba! Prišli bodo sami za nami, ko bodo videli, da pod javorjem ni zavitka. Jim-Tim je videl papir v mojih rokah...«

⁷ Indijanci imajo pravljico, da je bila ptica Viporvil nekoč lepa deklica, ki je pa radi nesreče izgubila svojega ženina. Bolest jo je spremenila v ptico, ki zdaj venomer kliče ženino ime: Vahonaisa!

Bistriška: Sveti Miklavž.

ZIMA! Sneg pada, pada. Snežinke — bele zvezdice se smejejo v zraku. Druga za drugo hite, a se ne morejo ujeti. Hite, hite, padajo na zemljo in utonejo na belem plašču. Mraz je na cestah, hudo mraz na poljih, moker mraz v gozdovih... Molk skrivnostne zime ovija svet. Rahlo veselje zimskih skrivnosti rdi ličeca otrok, užiga očesca v drobnih obrazcih. Skrivnost zime — dobri sveti Miklavž!

Večer je. V temno senco noči se topi vas, luči se prižigajo, ogenj veselo objema polena v peči. Ob gorki peči so gorke misli, gorke besede, gorka srca... Peč greje ljubo in mehko. Otroci ljubo in mehko čebljajo.

»Kdaj pride sveti Miklavž, mama,« vprašuje Nežika, otrok štirih let.

»Nocoj pride, nocoj, ljubi otroci! Iz zlatih nebes do ubogih zemljanov.«

Otroci strme, usta so odprta, pričakovanje trepeče na rdečih vročih ličkih.

»Samo tihi morate biti,« pravi mama, »da ga z vpitjem in ropotanjem ne preženete!« Otroci kimajo.

V sobi je tema: od peči lije sladka svetloba v pramenih. Bele vile vstajajo po sobi in plešejo svoj čudežni ples. Zeleni škrateljni se poredno družijo z rogački. Zaklete žene in kraljične vstajajo pred otroškimi očmi. Zunaj trepeče noč, v sneženem objemu rojena. V sobi je vse svetlo, vse pravljичno srebrno. Otroci čakajo svetega Miklavža, otroci drhte v pričakovanju nebeških darov.

Zvon poje k večerni molitvi. Tiho se sklanjajo drobne glavice k mami, pobožno se spajajo ročice v molitev: »Pridi sveti Miklavž, pridi, prinesi, a ne pozabi na mamo!«

»In tudi ne pozabi na sosedovega Rokca: nima več mamice, da bi pisala ljubemu Miklavžu — pa prosim jaz zanj,« moli najstarejša deklica Boža, ki hodi letos že v prvi razred.

Večerno zvonjenje sanjavo umira. Zunaj je trda noč, trd mraz.

Govorjenje bi se vleklo še dolgo in dolgo, da ni prišla sosedova mama po Majdiko, Božo, Janka in Milico. Domača dva: Nežika in Markec sta nastavila po svoji muzici bele pehare za Miklavža, voščila sladko noč, opravila večerno molitev in mehko zaspala...

Otroci spe, dušice pa romajo v sanjah po veselih nebesih. Igrajo se z angelci in se razgovarjajo s svetim Miklavžem.

Zunaj je noč: zvezde gore na nebu vse zlate, vse svetle, saj so jih angelci prižgali, da kažejo pot svetemu Miklavžu k ljubim otrokom. Sveti Miklavž pa plava po zemlji od hišice do hišice, od okenca do okenca, blagoslavlja pot otročičev in jim nosi veselja in dobrot.

Jutro se budi za gorami. Otroci so že vsi budni. Brez sanjic na očeh, brez našobljenih ustnic kakor druga jutra. Danes ne — saj je Miklavževo jutro! V samih srajčkah sfrčita otroka kakor dva velika bela metulja v kuhinjo, da vidita, primeta, pokusita nočne darove svetega Miklavža. Mama kroti, oče resno odgovarja, a otroka slabo slišita. Zunaj na mizi je pozdrav iz samih božjih nebes, pozdrav od dobrega svetega Miklavža. Bela mizica je polno obložena: prijemata, tehtata, merita, vzdikata: »Hvala ti, dobri sveti Miklavž! Vse si prinesel — še na mamo nisi pozabil! Knjiga je za mamo, pipa za očka — to bo kadil! In na krožnik si naložil Rokcu. To bo vesel!« Težko je ugnati otroka v red.

Ura bije osem. Cok, cok, tof, tof, se sliši po stopnicah. Kaj neki je? V procesiji hodijo vaški dečaki in plašne punčke iz sosednih hiš v vas. S seboj nosijo darove svetega Miklavža in v očeh najlepšo luč — detinsko veselje. Mali sirotni Rokec stoji za vrati in gleda. »Le v kuhinjo pojdi, Rocec! Tudi tebe se je spomnil Miklavž, in vsi pojdite z njim in se veselite darov dobrega svetega Miklavža.«

V Rokčevih očeh se prižgeta dve svetli lepi zarjici.

Otroci stoje in gledajo. Junak Peter stopi naprej in poda mami z nedodno ročico kruhovega parkeljna: »Ta je pa vaš!« In drugi otroci tudi radi dajejo od svojih dobrot: cukrenih punčk, čokoladnih srčkov, moža na konju, zavitih ribic...

O da bi jim mogla mama spraviti za težke ure tisto luč, ki jim sije iz oči; tisti sladki gorki izraz na licih! Da bi ga mogla spraviti v kapelico svojega srca!

Miklavžev zvonček zveni po deželi, nebesa se sleherni večer odpirajo. Naj bi vam Miklavž mnogo nasul, mnogo prinesel, otroci!

Svjatoslav: Večer v predmestju.

*Med nizkimi hišami teme rasto
in okna gorijo v poslednjih plamenih,
nekje sredi mesta zvonovi pojó,
mi molimo revni v barakah lesenih.*

*In sedemo tihi in sklenemo mlade roké
in mislimo: Zdajle se oče naš vrne.
Nebo se razčisti in zvezde svetlo zagoré
in zgane katera se in se utrne.*

*Naš oče je prišel. V trd, bled in naguban obraz
je legla rjavina pekočega dneva.
Molčimo in gledamo njega in on gleda nas.
Na cesti je molk in nikjer luč ne seva.*

Radivoj Rehar: Lilijana Meduška in vešča Črnuška. (Pravljica.)

V DAVNIH, pravadnih časih so tudi bele lilije imele svojo kraljico in ime ji je bilo Meduška. Rastla in cvetela je sredi prelestnega raja in vešča Črnuška ji je stregla ter jo negovala. Vsako noč je letala krog nje in odganjala vsiljivce, ki so hoteli motiti kraljici sladki pokoj; podnevi pa je spala v njeni cvetni čaši in sanjala najslajše sanje, ki jih ji je čaral vonj bele lilije. In vse je smela vešča Črnuška, dvorjanka kraljičina, le eno ji je bilo zabranjeno in na večne čase prepovedano: izdati lilijino bivališče divji ženi Grdi.

Tista divja žena Grda je bila hudobnica, da ji ni bilo para; zastrupljala je ljudi in živali ter jih spreminjala v trde skale. Še nedolžni otročiči se ji niso smilili; še njim je delala zlo, če jim ga je le mogla. Le eno ji ni bilo dano: spremeniti se v nevidno meglico. Toda vedela je, da bi mogla tudi to, ko bi našla kraljevsko lilijo Meduško in se napila vonjav njenega belega cveta. Zato je sladko in mamljivo govorila vešči Črnuški, lilijini dvorjanki, da bi ji izdala lilijino bivališče.

»Vse kar imam, ti dam,« ji je šepetala, »in v vsako bitje, ki si biti želiš, te spremenim, samo če mi poveš, kje raste in cvete tvoja gospa!«

Vešči so te besede laskale in ker si je že davno želela postati rajsko ptičica, bi bila hudobnici nad vse rada spolnila vročo prošnjo, a bala se je kazni, ker vedela je, da je izdajstvo najgrša reč na svetu. Divja žena Grda se pa ni dala ugnati; poznala je ničemurne veščine želje, zato ji je dejala nekoč:

»Vešča Črnuška, zlata prijateljica moja, ako izdaš lilijo Meduško, te bom spremenila v rajsko ptičico in biserni trak ti bom dala okrog

PKS

vratu, da te nobena osveta in nobena nesreča nikdar in nikjer ne bo mogla doseči!»

Vešča Črnuška je tedaj podlegla skušnjavi, dvignila se je v zrak in divji babi kazala pot do kraljice belih lilij, do rajsko čarobne lilije Meduške. Letela je pred njo in je v oholi veri v svojo bodočo veličino pozabila grdobijo izdajalskega svojega početja. Tako je prispela tik do bele lilije Meduške, do lepe kraljice svoje, a ko jo je hotela pokazati divji ženi — se je dvignila iz njene cvetne čaše mala vila z zvezdico v zlatih laseh, iztegnila preteče malo ročico in dejala:

»Izdajalka, prodala si svojo kraljico, zato bodi zaznamenovana na vse večne čase z znakom sramote in samote, in noč bodi vse tvoje življenje, dokler te ne odreši sama smrt, katere znak boš od tega trenutka dalje nosila na svojem temenu!«

Tako je dejala mala vila z zvezdico v zlatih laseh in vešča Črnuška je vztrepetala, odletela v samoto in v noč in se nikoli več ni vrnila v solnčni dan. Hudobna divja žena Grda pa je — pri tisti priči, ko je zagledala blesk kraljevske bele lilije — oslepela in se še sama spremenila v trdo skalo. V samoti tistega, že davno neznane raja stoji še dandanes mrzla in negibna: črna vešča z mrtvaško glavo pa zaman čaka odrešitve, ki je ni in je še dolgo dolgo ne bo.

F. L.: Spomin na Francoze.

PRED kratkim so postavili v Ljubljani spomenik Napoleonovi Iliriji in ga slovesno odkrili v nedeljo 13. oktobra. Ta dan so se vršile v naši prestolnici lepe slovesnosti, ki so imele namen, predočiti sedanjemu rodu veliki dogodek, ko je pred 120 leti slavni francoski cesar in vojskovodja Napoleon Bonaparte združil naše in del dežel, kjer prebivajo Hrvatje, v eno francosko pokrajino: Ilirijo.

Naš narod je to združitev iskreno pozdravil in najboljši pesnik tedanjega časa, Valentin Vodnik, je zapel svojo navdušeno »Ilirijo oživljeno«.

Po odhodu Francozov se je Ilirija spet razdružila, a v našem narodu je od tedaj vedno tlela želja po združenju vseh dežel, kjer prebivajo Slovenci.

Francoska okupacija naših dežel je zapustila v narodu neizbrisne spomine. Že priznanje slovenskega jezika v javnosti, zlasti v šolah, je bilo za naš zaničevani narod nekaj velikega. Vse poznejše čase smo se pod tujimi vladavinami sklicevali na to svojo narodno pravico.

Naši pisatelji so vedno radi jemali za snov svojim povestim dogodke iz francoskih časov. Omenjamo samo Jurčiča in njegove »Spomine starega Slovenca«.

V ustnem izročilu je pa ostalo še tudi polno dogodkov, ki bi jih bilo škoda, če jih zagrne čas v pozabljenje. Kajti z vedenjem Francozov so bili naši ljudje splošno zadovoljni. Le žal jim je bilo, da se niso mogli z njimi porazgovoriti. Hvalili so jih kot poštene in dobre ljudi, ki niso mirnim deželanom prizadeli nič hudega. Tudi kradli niso kot navadno vojaki v vojnih časih, ampak vse pošteno plačali.

Naj navedem le en spomin na Francoze tega časa, kot nam ga je pripovedala naša rajnka stara mati. Zvedela je to od svoje matere, ki je živila v francoskih časih. Pravila je: Imeli smo na desnem bregu Save hišo, ki je bila v francoskih časih še lesena. Pozneje je pogorela. Imela pa je iz tistih bojev v steni kroglo iz puške. Takrat so se udarili Francozi z Avstrijci kar črez Savo. Francozi so bili na naši strani, Avstrijci pa na smleški. Pokalo je — nič kako. Mi smo se tiščali v kleti za družinsko sobo in molili za mir in za duše vseh tistih, ki so padli na obeh straneh, ali pa še bodo.

Tisti dan pa ni bilo nič hudega. Menda so se samo iskali in so streljali bolj tjavendan. Samo enega ranjenega Francoza smo videli, ki je šel z obvezano roko nazaj proti sosednji vasi.

Čez nekaj dni je pa prišlo več francoskega vojaštva. Imeli so tudi konje s seboj. Po vseh hišah so jih oddali. Mi smo dobili štiri vojake in enega konja. Nastanili so se v hlevu, kjer smo imeli še eno kravico. Več tednov so bili Francozi pri nas in kar privadili smo se drug drugemu. Prav mirni in poštene fantje so bili, da se jih nismo nič bali. Še za varuha so bili, če smo šli od doma. Posebno tisti, ki je imel konja, je bil dober fant. Nikoli se ni razjezil, tudi če mu je konj nagajal. Kar so rabili, so kupili. Naši kravi je oni, ki je imel konja, dal včasih še kako pest ovsa, ko se je žival stegovala proti njemu. Dala sem včasih temu vojaku kako merico mleka, pa mi je hotel še to plačati. Ker nisem hotela vzeti, se je tako lepo z rokami zahvaljeval kot naši otroci, pa nekaj pripovedoval, a nisem nič razumela, kar mi je bilo kar nerodno. Temu vojaku so rekali njegovi tovariši »Žon«.

Pa so se nekega dne spet udarili, a tedaj pa bolj zares. Dva dni je bilo tako okrog Save, da nikoli tega. Tretji dan so se Francozi začeli umikati, ker jih je bilo najbrž premalo.

Nam je tiste čase že vsega primanjkovalo. Letina je bila slaba, a še od tistega smo morali nekaj dati za vojaštvo. Denarja smo sicer imeli, a zanj ni bilo mogoče dobiti blaga.

Tiste dni, ko so se udarili Francozi z Avstrijci, sem prav pometla po kašči in spravila skupaj še za borno peko. Jemala sem ravno hlebčke iz peči, ko pribeži mimo hiše nekaj Francozov, ki so se umikali pred Avstrijci. Zadišal jim je novopečeni kruh in pridrli so v vežo, mi vrgli vsak po en srebrn denar, vzeli hlebčke in bežali naprej. Vse to je bilo v hipu. Samo dva hlebčka sta mi še ostala. Vrgla sem jih v hitrici v pepel pod ognjišče, ko sem zagledala vojake na pragu.

Streljanje je medtem ponehalo. Stopila sem na prag in gledala, kaj še pride. Avstrijcev še ni bilo videti. Pač pa sem zagledala francoskega konjenika, ki je drvel naravnost čez njive proti naši hiši. Skrila sem se v podstrežje in pri mali odprtini gledala, kaj bo. Že je bil na vrtu in zavil je proti hlevu. Vojak na konju je omahoval. Spoznala sem našega »Žonac«. Konj je butil naravnost v priprti hlev. Na pragu hleva pa je nekaj padlo, a nisem mogla videti, kaj. V hipu sem bila pred hlevom. Od strahu sem skoro padla na kolena. Čez hlevski prag je ležal »Žon« in si s krvavo roko tiščal prestreljene prsi. Ležal je vznak. Naravnost vame je imel uprte oči, kot bi prosil pomoči. A zanj je ni bilo več. Hitro sem privlekla otep slame in mu nekoliko, naravnala ležišče. Še je hropel in kazal rano. Videla sem, da bo umrl in prinesla sem mu križ. Poljubil ga je in pritisnil k sebi. Še nekaj je mrmral in zdelo se mi je, da kliče mater. Prišel je medtem moj mož in molila sva oba glasno za dušo umirajočega. Ubogi, dobri naš »Žon« je brez boja v nekaj minutah vpricho naju izdihnil.

Kmalu so prišli avstrijski vojaki. Deli so mrliča na voz in ga odpeljali bogvekam.

Jožef Gruden: Rokodelstvo.

(Bolgarska pravljica.)

V neki deželi je vladal kralj s kraljico. Imela sta hčerko, ki je bila lepa in vesela kakor grlica-smejačica. Neki dan se je odpravil kralj s kraljico in hčerko na morje. Ko so bili že daleč od obali, je vstal vihar. Valovi so premetavali ladjo kakor orehovo lupino sem in tja. Navsezadnje je ladja zadela ob skalo in se razbila. Kralj z družino si je jedva otel golo življenje, ladja pa se je potopila. Znašel se je kralj z ženo in hčerko v tuji deželi kakor berač. Ker je bila dežela sovražna, ni kralj nikomur omenil, kdo da je.

Ali kako bo kralj zdaj živel? Kakor veste, ne more nihče brez dela živeti. Dolgo je kralj premišljeval, kako bi. Naposled se je v neki vasi udinjal za pastirja. Izprva mu je bilo opravilo mučno, toda čez čas se mu je privadil in je bil zadovoljen, da je rešil svoji družini življenje. Čimdalje bolj je kralj ljubil delo.

Preteklo je nekaj let. Pastirjeva hčerka je zrastle in je bila lepota nad lepoticami. V vsem kraljestvu ni bilo lepše od nje. Glas o njeni lepoti je slišal kraljevič tiste zemlje, ko se je ravno hotel ženiti. Veliko deklic je kraljevič videl, ali zalše od pastirjeve hčerke ni bilo nobene. Sklenil je, da jo vzame za ženo. In povedal je to svojemu očetu. Kralj pa ni maral o tem ničesar slišati, da bi se oženil kraljevič s preprosto pastirjevo hčerjo. Sin pa ni hotel odstopiti od svoje namere in je pretil, da se drugače ne oženi, če mu oče ne dovoli, vzeti pastirjevo hčer.

Kaj je hotel kralj storiti? Privolil je in poslal k pastirju poslanca. Ti so pastirju povedali, čemu so prišli. Toda pastir ni hotel dati svoje hčere.

»Ali pa zna kraljevič kako rokodelstvo?« je vprašal.

»Rokodelstvo?« so se začudili poslanci. Kraljevski sin ume kraljevati. Vsega ima dosti — ni mu treba znati rokodelstva.

»Pa naj se vendar nauči kako rokodelstvo! Mogoče mu še kdaj prav pride. Potem mu dam hčer,« je velel pastir in se poslovil z odposlanci.

Ko so sli prinesli pastirjev odgovor, se je kralj razjezil.

»Pastir je bedak. Recite mu, naj bo vendar pameten!«

In služabniki so v drugo odšli. Pastir jih je pa zavrnil: »Dokler mi ne prinesete česa, kar je kraljevič naredil s svojo roko, dokler se ne prepričam, da se je naučil kraljevič kakega rokodelstva, dotlej mu ne dam hčere.«

Služabniki so se vrnili in sporočili to kraljeviču. Tedaj je kralj velel sinu, naj se priuči že kakršnikoli obrti, če hoče dobiti pastirjevo hčer.

Kraljevič je šel h košarju in se je naučil plesti košare. Spletel je prvo košaro in jo je poslal pastirju.

»Kdo jo je naredil?« je vprašal pastir.

»Kraljevič,« so se hkrati oglasili vsi odposlanci.

»In koliko stane?«

»Najmanj deset dinarjev.«

»Koliko časa jo je delal?«

»Ves dan.«

»Je že nekaj. V enem dnevu deset dinarjev, drugi dan spet košaro in spet deset dinarjev. Pa jih bo dvajset. Če pride pomanjkanje in bo kraljevič delal, ne bo trpel lakote.«

In pastir je dal hčerko kraljeviču.

Napravili so veselo kraljevsko pojedino in precej po ženitnini se je dal pastir spoznati, da je kralj. Tedaj mu je dal njegov zet ladjo in veliko bogastvo in pastir-kralj je odjadrал nazaj v svoje kraljestvo.

† ELCA JOCIFOVA-OREHEK.

DNE 29. oktobra 1929 je umrla v ljubljanski bolnici po težki operaciji naša marljiva sotrudnica *Bistriška*: gospa Elca Jocifova, rojena Orehek, učiteljica Preddvorom pri Kranju. Težka izguba je zadela njeno družinico: gospoda šolskega upravitelja in zapuščene male, Majdico, Nežiko in Boštjančka. Gospod soprog nam je pisal par dni pred nesrečo: »Srce se mi trga ob sami misli, da bi je ne bilo več, te zlate duše, kateri so bili njeni in vsi drugi otročki zlate lučke na tem božjem svetu.«

Res — tudi drugi otročki! Teta Elca je oklepala vso našo deco s svojo veliko, plemenito dušo. Ta plemenitost jo je silila, da je vkljub stanovski in obiteljski zaposlenosti še tudi z veseljem prijemala za pero in malčkom sanjala o veličastvu nadzemstva in o lepoti božje narave, bajala jim pripovedke in pravljice ter pred njimi razgrinjala poezijo tihe družinske sreče. Ni bila izmed one čemerne pisateljske družbe, ki samó tarna nad našim mladinskim slovstvom, češ, da mladine ne razume in podaja mladeži neužitno hrano; če pa gospódo zaprosiš, naj nam o njej pokaže, kako moramo, da spravimo s sebe ta madež — se zamisli, zavije v plašč modrosti in dalje prepušča delo drugim. Ne tako teta Elca: vsak izletek je porabila, da misli ob njem na naše male; vsak pristrénejši družinski dogodek je ljubeznivo opisala, da dvigne drobna srca; vsako vrzel v mladinski knjigi opazovala, kje bi mogla mladež še kaj poučiti. Prav iz tega vzroka se nam je tudi ponudila, da spremi mladino v tekočem letniku *Vrtca* »Na Gorenjsko!« in ji iz vlaka pokaže zanimivosti naše divne triglavske zemlje. Še par tednov pred smrtjo nam je razgrnila načrt, kako bi za prihodnji letnik rada opisala lepoto svoje ljubljene moravške doline. A segla je vmes bela žena in teta Elci je omahnila roka. Bila je teta Elca res skrbljiva pisateljica in — kdor prebere njene spise v *Vrtcu* in *Angelčku* (opozorimo n. pr. le na nežno *Pesem otrokovo* v letniku 1928/29 in na *Boštjančkove lučke* v letniku 1927/28 *Vrtca*), bo rad priznal, da tudi izredno mehkočutna duša in globoko srce. Nekaj njenih spisov še imamo in jih priobčimo kar moči še v tem letniku.

Blagi duši večni mir v Bogu!

Nenavaden vzrok smrti. Blizu W. na Bavarskem je skočil neki štiriletni deklici petelin v obraz. Ubožica se je tako prestrašila, da je prebledela in na mestu izdihnila. Je morala pač imeti srčno napako. — Slabotno srce dobe otroci, ki uživajo preveč čaja in kave ali mnogo mesovja, zlasti klobas. Sadje in mleko pa soržen kruh — to je hrana za mlade želodce!

Dvojna nevarnost nastane lahko radi nečedne navade, da vtikajo nekateri otroci kovani novce, če ga dobe, v usta. Tako počenjanje je prvič škodljivo zdravju, kajti novci gredo iz rok v roke, zato se jih oprimejo razne bolezenske klice, in otrok se jih nalez. Toda še hujše posledice utegne imeti ta neukusnost, kakor kaže ta-le dogodek: Na Zgornjem Avstrijskem, v kraju Ried, je del one dni osemletni učenec kovani novce (šiling) v usta. Zdrknil mu je pa v goltanec in tam se mu je ustavil. Z veliko silo so ga potem potisnili naprej, da je prišel v želodec in tako dalje. Toda goltanec in požiralnik sta bila radi tega odrgnjena. Goltanec je otekel, razvilo se je vnetje. Otrokovi starši so poklicali sicer zdravnika, toda dečku ni mogel pomagati. Umril je deček v nežni dobi radi lahkomišelnega ravnanja z novcem.

Modrost v pogovorih domačih in tujih

Peč.

Peč je poleti napota, pozimi dobrot.
Peč kurimo, da greje.
Sosedova peč tudi greje.
Kakor peč kuriš, tako greje.
Pri veliki peči se je dobro greti, kdor
ima drva.

Majhna peč malo drvá.
Kdor je preveč za pečjo, ga najrajši
zebe.

Za pečjo je dobro živeti.
Za pečjo je tudi v hiši.
Kdor je najbliže peči, se mu najbolje
godi.

Kdor živi za pečjo, meni, da je zmiraj
kres.

Polič, postelj, peč — to je starčkom
všeč.

Ko se peč shladi, se ljubezen skali.
Mrzle peči nihče ne objema.
Vojak v miru in peč poleti imata malo
veljave po sveti.

Ne morejo vsi v eni peči kuhati.
Žena in peč sta najbolj spravljeni
doma.

Peč zmerja dimnik, da je črn.
Kdor gre drugega v peč iskat, je bil
že sam v nji.

Na Gorenjsko !

(Bistriška.)

(Nadaljevanje.)

Baje je bila tako velika, da je po-
makala perilo v Savo, ko je stala doma
na šmarjetni gori. Nekoč je hodila po
polju in uzrla kmeta, ki je oral. Ker se ji
je kmet zdel silno majhen, je mislila, da
je igračka. Razpela je svoj veliki žepni
robec, postavila nanj kmeta, vola in plug,
in vse odnesla domov. Tam so jo oučili,
da kmet ni igračka. (Nemci imajo isto
pravljico v pesmi »Das Riesenspielzeug«;
ali smo si jo mi izposodili od njih ali oni
od nas — ni znano.)

V ostrem loku se je obrnila zdaj želez-
nica preko polja. Tam sredi ravnine stoji
osamljena, od starosti že osivela cerkva
— Bitnje. Prebivalci po vaseh Zgornje,
Srednje in Spodnje Bitnje izdelujejo sita.
Tik ob cesti Kranj—Škofja Loka pa leži
velika vas Žabnica z dvorazredno šolo. Ta
vas sama ima tudi železniško postajo iste-
ga imena. Ob isti cesti je tudi vas Stra-

žišče, kjer je velika tovarna za žimo.
Ljudje pa izdelujejo tu tudi sita. Višje
gori pa je vas Šmartno z lepo cerkvijo
in šolo.

Vlak drči naprej. Šele zdaj se nam
odpre prava lepota naše Gorenjske. Na
desno bogata polja, nad njimi pa naše
divne gore, na levo dehteče njive: brazde
dihajo, iz razorov puhti svežina... V
globoki strugi, Zarica imenovani, pod si-
vimi pečinami šumi naša znanca Sava.
Med pečino jo je zanesla pot v veseli
svet. Bližamo se mestu Kranju, metropoli
Gorenjske. Nas že pozdravljajo zvoniki
cerkva.

Kranj je starodavno mesto z 2600 pre-
bivalci. Sezidano je na visoki skali in
leži ob izlivu Kokre v Savo, 385 m nad
mornjem. Ima prekrasno lego. Proti severu
ga čuvajo Karavanke z veličastnim Stor-
žičem (2132 m), z zeleno Zaplato (1818 m),
in divne Kamniške planine s kraljem
Grintovcem (2558 m) in kraljico Kočno
(2539 m). Gore so danes kakor pravljica,
spletena iz samega srebra. Daleč so, a jih
čutimo čisto blizu; čutimo, kako diha od
njih lepota, zdravje in moč. Da smo ptič-
ki bi sfrčali na Storžič! Z vriskanjem in
pesmijo bi splašili planinskega kralja —
kozoroga in njegovo lepo družbo v tem
divnem kraljestvu. Poletimo drugič tja,
prihodnje poletje, ko bo na tistih belih
čereh dišal rdeči sleč, se užigal modri
encijan in blestela bela planika. Danes
pa si moramo ogledati Kranj.

Mesto ima tri cerkve. Znamenita in
zelo lepa je farna cerkev, sezidana v got-
skem slogu iz samega rezanega kamena.
V Kranju je tudi usnjarnica, velik valjč-
ni mlin ob Savi in mnogo tovaren, kjer
izdelujejo blago, sukanec in milo. Mesto
ima svojo gimnazijo, deško in dekliško
osnovno šolo, sodišče, davkarijo in še
druge urade. V parku Zvezda stoji impo-
zantna stavba, Narodni dom. Pred njim se
dviguje spomenik pokojnega našega kra-
lja Petra I. Osvoboditelja. Živahno je raz-
vita v Kranju obrtnost in trgovina. Daleč
po svetu se razpošiljajo pletenine iz vol-
ne — delo naših gorenjskih žen in de-
klet. Mesto Kranj ima Savsko in Kokr-
ško predmestje. V zadnjem je mestno po-
kopališče, ki ima divno lego. Na njem
počiva naš največji slovenski pesnik dr.
France Prešeren. Zadnja leta svojega mu-
kotrpnega življenja je namreč preživel v
Kranju kot odvetnik (hiša še stoji, na
njej je vzdana spominska plošča), kjer
je umrl leta 1849. Sorški slavček Simon
Jenko je tudi našel na tem pokopališču
svoj zadnji dom.

Koncem Kranja drži preko Kokre lep železen most, raz most pa je diven pogled v globoko zasekano strugo Kokre. Ob Savi je star drevored, eno najlepših sprehajališč. Kadar zlati pod Kranjem solnce valove zelenkasto-modre Save, se

ti zdi, da si ob morju. Klopice te ljubo vabijo na počitek in med zelenjem visokih dreves in ponižnega grmičja ti splava pogled na vodno gladino, kjer se užigajo in potapljajo školjke, ki jih ustvarja solčna luč. (Nadaljevanje.)

Uganke, skrilavice in drugo.

Vprašanje.

Katera kovina je danes najdražja?

Črkovnica.

(A. Starec, Slatnik.)

a	a	a	a	a
	a	a	a	
a	a	a	a	a
	b	b	č	
č	e	e	e	e
e	g	i	i	i
	i	j	j	
k	k	k	k	k
l	l	l	m	n
	o	o	p	
	p	p	p	
	r	r	r	
r	t	t	u	v

umetnik
del časa
pijača
turški naslov
platnena posoda
ime znanega sodnika
del voza
pripovedka
poljedelsko orodje
morsko kopališče
žensko ime
človeški čut
seme

Po sredi dol dobiš imeni dveh slovenskih pisateljev.

Kres.

(Jan. Ložar, Ljubljana.)

Ključ k rešitvi ti dajo posamezne črke.

Rešilci in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista in se objavljajo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vse zagonetke — v prihodnji številki. — Kdor je izžreban, naj javi na upravništvo Vrta (v Ljubljani, Sv. Petra c. 80) — ne na uredništvo! — kaj želi za nagrado.

Rešitve v 3. številki.

Vas.

Trije oddelki črk so zaznamovani v krogih ob strani s troje vrste znaki. Številke v znakih povedo, katere črke iz dotičnega oddelka moramo vzeti. Tako dobimo:

Človeški dom je sveti raj,
ki Bog vsem skupaj nam ga daj!

Uganke za Martinovo.

* Naiprej vzamemo in vsakega kvadrata, prvo, nato drugo, tretjo in četrto črko in dobimo:

In človek vedel ni ne kod ne kam,
pa ga pripelji pot pred vinski hram;
visokih ciljev mu navdihne sod —
in človek vedel ni ne kam ne kod.

Oton Župančič.

Magičen kvadrat.

42	4	39	3	41	2	44
5	31	14	33	32	15	45
38	30	26	21	28	20	12
1	13	27	25	23	37	49
40	16	22	29	24	34	10
43	35	36	17	18	19	7
6	46	11	47	9	48	8

I. Več postav, več zmešnjav in več težav.

II. Dvakrat da, kdor brzo da.

NAŠI RAZGOVORI

Danica B.:

Zvezdici za mamico.

Oj ti zvezdica, srebrno
se tvoj soj do nas blesti;
dej, li vidiš mojo mamico,
dej, li svetiš zdajle nji?

Morda čuje, moli zame,
morda tudi sladko spi?
Morda — pa v pekoči skrbi
zame v dolgi noči bdi?

Oj ti zvezdica, srebrno
se tvoj soj do nas blesti,
daj, pozdravi mojo mamico,
reci ji — naj mirno spi!

Bogdan:

Ob zatonu.

Na zapadu je zarja rdeča.
Solnce je v dalji tam zad utočilo,
tam daleč, tam v sinji daljini
svoje steze je zgubilo...

V daljavi oglašča večerni se zvon.
Pesem glasi se v dobravi,
z nebesne višine pa zvezdic nebrotj
sveti po tihi širjavi.

Stanko:

Kanarček.

Rumena ptička
v kletki veselo skaklja
kot sredi ravnega polja
njegova svobodna sestrička
pastirčka.
Rumena ptička
s kljunčkom si perje čehlja
in poje veselo:
saj je doma,
saj drugega doma ne pozna,
v kletki rumena ptička.

Dolenjka: Nadaljuj in išči opore pri dobrih novejših pesnikih! Opažam, da na moč čislaš rime. Rima pri pesmi še daleč ni poglavitna stvar, in mladega pesnika rada zapelje, da zapiše nesmisel, ki pesem grdo kvari. Ker pravimo, da kdo pobere »šila in kopita«, si zapisala zaradi rime: »so pobrala svoje pete«, kar ni niti lepo niti smiselno. Govorimo: pete pokazati, če kdo zbeži, uide, pa to v tvoji pesemci nima pomena. Saj nisi huda, če sem te malo prijel! Le nadaljuj!

Stepan J.: Dragi Janez, pritožuješ se, da ne natisnemo tvojih pesmi in spisov. Kakor pa si videl v 2. številki »Vrtca«, je v koticu že tvoja povest: Gozdarček in škrtat. Poslal si tudi dve pesmici, v katerih opevaš pomlad, in le-teh, vidiš, zdaj v zimskem času ne kaže priobčiti. To bi bilo prav tako, kakor če bi ti hodil o božiču z ragljo po vasi; ali če bi z gospodom učiteljem majnika meseca peli: Nesrečna zima mrazi me, mrazi me, ovbè! Zdaj razumeš, kaj ne, zakaj še nisi zagledal v koticu svojih pesmic? Vsaka stvar ob svojem času, in nič preveč nestrpnosti, kar velja za vse. Pozdravljen in še piši!

Danica B.: Tvoja mamica spremlja vsak tvoj korak v življenju z ljubeznijo — in skrbjo. Želim ti, da bi mogla in smela vsak večer naročati zvezdicam, kakor si lepo zapela v pesmi: da naj mati zaradi tebe — mirno spi. Kaj boljšega in lepšega svoji materi ne moreš pokloniti. Pozdravi jo!

Stanko: Kanarček se je nekoliko razšopiril, kaj ne? Ljubka ptička, kdaj že je pozabil na bratce, ki se gibljejo v svobodi na daljnih Kanarskih otokih! Če bi mednje zašel, saj bi ga niti ne prepoznali. Življenje v kletki ga je sprememilo na zunaj in znotraj.

Bogdan: Slabe strani svoje pesmice bi rad vedel; da precej čitaš, to vidim; da pesem ni prav posebno originalna, tega ti ne zamerim. Poglavitno je to, da se še dobijo slovenski dijaki (recimo gimnazijci IV. b razreda), ki jih pesem veseli; ki knjige, dobre slovenske knjige beró: to je lepo veselje v času, ko srednješolska mladina »umira« za žogo in sanja le o športnih rekordih.

Vasovalec.

